

Op 9 oktober geef ik een **lezing** bij de Boekmanstichting Amsterdam, in de serie Waarde van Cultuur. Te vaak kom ik kunstenaars tegen die graag ook in opdracht werken en/of maatschappelijk relevante kunst maken, maar het verwijt krijgen van hun vakgenoten dat dat instrumenteel werken is (met een negatieve bijklank) en dus niet autonoom. Ik ga pleiten voor het opheffen van deze valse tegenstelling en om meer te kijken welke graden van autonomie je weet te verwerven tijdens het werk. Want dat is onderdeel van je professionaliteit als kunstenaar. Ook benoem ik vijf vertogen over kunst en pleit ik voor een breder kunstbegrip, waarin opdrachten en maatschappelijke vormen van kunst erbij horen. Via de link kun je je opgeven om te komen, toegang is gratis. Leuk als je erbij bent!

Er is iets gaande

De kunstwereld worstelt met de maatschappelijk relevantie van kunst. Toch lijkt er wat te veranderen. Een kleine opsomming van de maand september:

Merlijn Twaalfhoven heeft de **Turnclub** gestart, een beweging van kunstenaars en meedenkers om de kracht van kunst/enaars die werkt/en aan een andere wereld bij elkaar te brengen. De lancering ervan is op 29 september. Een van de acties is om projecten te verzamelen van kunstenaars die bij dragen aan de 17 doelen van de Verenigde Naties om een duurzame wereld te creëren. Ik ben zelf als een van de eersten lid geworden van de club.

Het Ministerie van OCW heeft opdracht gegeven om onderzoek te doen naar wat bekend is over de effecten van kunst in de zorg. Via **ZonMw** (de onderzoeksorganisatie voor de zorgsector) heeft een consortium van LKCA, Hogeschool Windesheim en Movisie in 6 maanden een stevig **document** opgesteld. Daarin staan honderden projecten genoemd, maar ook onderzoeken naar het effect ervan. Duidelijk is dat het dubbelblinde onderzoek wat de medische sector gewend is om medicijnen te testen, bij dit onderwerp absoluut niet werkt. Ook loopt het beleid zowel in de kunst als bij zorg en welzijn ver achter bij de praktijk, waardoor het een wirwar van vooral kleinere projecten blijft. Tekenend is dat de hoogste ambtenaren van OCW en VWS samen het rapport in ontvangst nemen, maar elkaar nog nooit in levende lijve hebben ontmoet. Eerdere pogingen tot een gezamenlijke afspraak waren mislukt. Nu nog geschikter onderzoek opzetten en samen beleid ontwikkelen om kunst in de zorg beter te ondersteunen.

ELIA, de Europese vereniging van kunstopleidingen, organiseerde de conferentie

Making a Living from the Arts op 14 en 15 september in Amsterdam. Er was ruimschoots discussie over de maatschappelijke waarde en taak van kunstenaars, instellingen en opleidingen. Het ging over *social impact* en *social innovation*, over *expanded professionalism* (welke vaardigheden heb je nodig om maatschappelijk te kunnen werken), over het werken in bedrijven en organisaties, over maatschappelijke ontwikkelingen waar kunstenaars op in kunnen spelen en nieuwe manieren om ondernemerschap aan de orde te stellen in de opleidingen. Het lijkt erop dat dit onderwerp (eindelijk) bij de Europese kunstopleidingen aan het land is.

Een prachtig essay over *participatory art* van **Chrissie Tiller**. Wat mij betreft een *must read* als je nadenkt over community art en de verhouding tussen community art en de ‘gewone’ kunst. Het is geschreven in opdracht van de Arts Council England en gaat over de inspanning die het kost om vanuit de kunst daadwerkelijk bevolkingsgroepen te bereiken die niet vanzelf met kunst in aanraking komen en welke gevolgen het heeft voor je kunst en voor de sector als je dat echt wilt doen. Chrissie trekt al jaren de wereld rond om met kunstenaars maatschappelijk relevante projecten te ontwikkelen en ze daarin op te leiden. Ook in Nederland heeft ze bijgedragen aan de ontwikkeling van opleidingen op dit gebied. Dat dit essay is geschreven in opdracht van de Arts Council is een mijlpaal. Zoiets zie ik de Raad voor Cultuur in NL nog niet doen. Van harte aanbevelen!

De recente discussie over diversiteit in de kunst hoort hier ook bij, zoals het AD **beschrijft**. Het RRC in Rotterdam gaat er de komende 4 jaar extra aandacht aan besteden. En de lancering van **CTCollective** in het Compagnietheater in Amsterdam als onderdeel van de programmering van de **Amerpodia** (met ook De Nieuwe Liefde, De Rode Hoed en Felix Meritis). Met **Clayde Menso** als directeur gaat daar ongetwijfeld wat veranderen. Diversiteit als vanzelfsprekendheid.

En verder:

Wat doet een kunstenaar in een verzorgingshuis die het *thuisgevoel* onderzoekt? Die gaat er tijdelijk wonen. **Sandra Schouten** schreef een serie van 8 mooie blogs over haar observaties en contacten met bewoners, over wat thuis betekent op een plek die niet je eigen thuis meer is.

In een **brief** aan de RRC stelt de Rotterdamse wethouder Cultuur Pex Langenberg voor om drie jaar te experimenteren met andere vormen van financiering dan alleen subsidie. Er komt 500.000€ voor kortdurende laagrentende leningen en voor

crowdfunding. Jammer alleen dat het budget komt uit de lopende cultuurbegroting i.p.v. uit extra geld zoals de RRKC had gevraagd in haar advies over alternatieve financiering. Dat betekent minder geld voor kunstprojecten. Wel gaat de wethouder werken aan het makkelijker maken van multidisciplinaire aanvragen.

Hebben schrijvers recht op een vergoeding als bibliotheken hun boeken elektronisch uitlenen, via e-lending? Lijkt me wel, maar bij **twee derde gebeurt dat niet**. En nog geen kwart van de auteurs heeft afspraken gemaakt met uitgevers over dit soort vergoedingen. Daar is aan beide kanten werk aan de winkel!

Op dit moment schrijf ik case studies over Creative Hubs in opdracht van ELIA voor het **NXT-Creativesproject**. Hoe vullen kunstopleidingen de ruimte in tussen opleiding en beroepspraktijk en tot waar vinden ze hun verantwoordelijkheid gaan?

In de vorige keer nieuwsbrief schreef ik over de innovatieve kunstenaar Jalila Essaïdi die van synthetische spinnenzijde kogelwerende huid ontwikkelde en nu van koeienmest vloeibare bio-plastic maakt waarvan weer textiel gemaakt kan worden.

Zij is nu genomineerd voor de **Eindhoven Cultuurprijs**!

Wat zijn de gevolgen van digitalisering op de waardeketens (scheppen, productie, verspreiding, ontvangst) in de culturele en creatieve sector? Dat is het onderwerp van het Europese onderzoek Mapping the Creative Value Chains. De gevolgen zijn niet eenduidig. Waar productie simpel te digitaliseren en te vermenigvuldigen is, ontstaan nieuwe verdienmodellen. Op andere plekken wordt de waardeketen veel complexer. Geen simpele conclusies dus.

De Geefwet wordt waarschijnlijk met één jaar verlengd, anders zou de regeling eind dit jaar aflopen.

Tot de volgende keer!

Wil je meer weten of met me praten over je vraag: joost@valuesofculture.eu.

Joost Heinsius
maart 2017

